

Гречко А.В.

канд. економ. наук, доцент

Національний технічний університет України «КПІ»

ВПЛИВ ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА СИСТЕМУ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК СКЛАДОВУ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

ВЛИЯНИЕ ПРОЦЕССА ГЛОБАЛИЗАЦИИ НА СИСТЕМУ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ КАК СОСТАВЛЯЮЩУЮ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ СРЕДЫ

THE INFLUENCE OF GLOBALIZATION ON THE SYSTEM OF TAXATION AS A COMPONENT OF INSTITUTIONAL ENVIRONMENT

Стаття присвячена дослідженню впливу процесу глобалізації на систему оподаткування фізичних і юридичних осіб як складову інституційного середовища. Автором систематизовано чинники впливу процесу глобалізації на податкову сферу, проведено аналіз ступеня глобалізації економіки України, встановлено взаємозалежність між рівнем економічного розвитку та отриманням позитивного ефекту від глобалізаційних процесів, виявлено основні тенденції розвитку податкової системи України на основі даних міжнародних рейтингів, а також здійснено оцінку рівня оподаткування в країні, виявлено динаміку показників, що характеризують рівень розвитку вітчизняної податкової системи. Також в статті обґрунтовано необхідність підвищення ефективності інституційного середовища в Україні з метою створення сприятливих умов для функціонування суб'єктів господарювання. За результатами проведеного дослідження автором були надані практичні рекомендації по підвищенню ефективності і конкурентоспроможності вітчизняної податкової системи.

Ключові слова: податки, інституційне середовище, глобалізація, розвиток, податкове навантаження, міжнародні рейтинги.

Статья посвящена исследованию влияния процесса глобализации на систему налогообложения физических и юридических лиц как составляющую институциональной среды. Автором систематизированы факторы влияния процесса глобализации на налоговую сферу, проведен анализ степени глобализации экономики Украины, установлено взаимозависимость между уровнем экономического развития и получением положительного эффекта от глобализационных процессов, а также выявлены основные тенденции развития налоговой системы Украины на основе данных международных рейтингов, осуществлена оценка уровня налогообложения в стране, выявлены динамику показателей, характеризующих уровень развития отечественной налоговой системы. Также в статье обоснована необходимость повышения эффективности институциональной среды в Украине с целью создания благоприятных условий для функционирования субъектов хозяйственной деятельности. По результатам проведенного исследования автором также были представлены практические рекомендации по повышению эффективности и конкурентоспособности отечественной налоговой системы.

Ключевые слова: налоги, институциональная среда, глобализация, развитие, налоговая нагрузка, международные рейтинги.

The article investigates the impact of globalization on the system of taxation individuals and legal entities as a component of the institutional environment. The author systematizes the factors of influence globalization on the tax sphere, the analysis of degree globalization economy of Ukraine, established the interdependence between the level of economic development and the positive effect of globalization

processes, the basic tendencies development of the tax system of Ukraine on the basis data of the international rankings, as well as estimation of the level taxation in the country, revealed the dynamics of the indicators level of development the domestic tax system. Also in the article the necessity of increasing the efficiency of the institutional environment in Ukraine in order to create favorable conditions for the functioning of economic entities. According to the survey, the author were provided practical recommendations to enhance efficiency and competitiveness of the domestic tax system.

Keywords: *taxes, institutional environment, globalization, development, tax burden, the international ratings.*

Вступ. На сучасному етапі розвитку економічних відносин глобалізація розглядається як «соціально-економічний процес світового масштабу, породжений розвитком інноваційних і цифрових технологій» [1, с.492]. Процес глобалізації є досить неоднозначним, а його наслідки можуть бути як позитивними так і негативними. Саме тому досить дискусійним є питання щодо того якою за рівнем розвитку має бути країна, щоб скористатися перевагами від глобалізації, яке інституційне середовище має бути сформоване для максимізації ефекту від глобалізації та які вигоди можна отримати від участі в даному процесі. Дані питання викликають значний інтерес, як у науковців, так і у практиків господарської діяльності, оскільки вони є не достатньо вивченими та потребують подальших розробок. У даному дослідженні особливу увагу хотілося б приділити питанню впливу глобалізації на розвиток вітчизняної системи оподаткування, як складової інституційного середовища країни. Адже податкове законодавство на сьогоднішній день є досить не стабільним, а система оподаткування знаходиться на стадії постійного активного реформування. Крім цього з кожним роком відчувається все більший вплив глобалізаційних процесів на розвиток економіки і приєднання до нього є неминучим для відкритої економіки. Однак вітчизняне інституційне середовище має безліч недоліків, які будуть лише поглиблюватися під впливом глобалізації. Саме тому автор вважає доцільним приділити увагу податковій системі як одній зі складових інституційного середовища, що має вагомий вплив на економічні процеси та може мати як стимулюючий так і стримуючий вплив.

Дослідженням виникнення процесу глобалізації, впливу її на ту чи іншу сферу діяльності соціуму займалося ряд іноземних та вітчизняних науковців, серед яких: А. Разін, В. Танзі, р. Дернберг, А.І. Крисоватий, О. Білорус, Б. Одягайло, Т. Кальченко, П. Варналій, П.В. Мельник та інші. Більшість сучасних досліджень спрямована на вивчення самого процесу глобалізації, його складових елементів, напрямків, переваг і недоліків участі в глобалізаційних процесах, а також результатів процесу глобалізації, а питання впливу даного процесу на сферу оподаткування, як одну з найважливіших складових інституційного середовища є не достатньо вивченим, тому проведене автором дослідження є досить актуальним на сучасному етапі розвитку економічних відносин.

Постановка завдання. Метою даної статті є визначення впливу глобалізації на систему оподаткування фізичних і юридичних осіб як складову інституційного середовища та на основі проведеного дослідження надання рекомендацій щодо її вдосконалення з метою отримання позитивного ефекту від глобалізаційних процесів. Відповідно до зазначеної мети, в роботі поставлено та вирішено наступні завдання:

- визначено рівень глобалізації економіки України;
- досліджено проблеми розвитку інституційного середовища України;
- проведено ґрунтовний аналіз податкової складової інституційного середовища вітчизняної економіки;
- досліджено місце України в міжнародних рейтингах за податковою складовою;
- виявлено можливості подальшого розвитку податкової складової інституційного середовища України;
- надано практичні рекомендації по вдосконаленню податкової системи України.

Методологія. Теоретико-методологічну основу дослідження складають праці провідних вітчизняних та зарубіжних науковців. При проведенні даного дослідження був використаний метод аналізу, за допомогою якого проводиться дослідження рівня глобалізації, а також розвитку і конкурентоспроможності податкової системи України. На основі методу наукової абстракції в даному дослідженні автором виділяється податкова складова інституційного дослідження для більш глибокого аналізу. Також автором був використаний системний підхід та статистичний метод.

Результати дослідження. У найбільш загальному вигляді, під глобалізацією варто розуміти поступове перетворення світового простору в єдину зону де вільно переміщуються фактори виробництва: капітали, товари, послуги, інформація, робоча сила, формується єдине інституційне середовище. Поряд з цим, зважаючи на значний інтерес до даного напрямку дослідження варто

відзначити, що в світовій економічній літературі існує досить широкий спектр підходів до визначення даного поняття. Так, американський професор М. Інтріллігейтор, під поняттям глобалізації розуміє «значне розширення світової торгівлі й всіх видів обміну в міжнародній економіці при явно вираженій тенденції до все більшої відкритості, інтегрованості й відсутності границь» [10, с. 129]. Професор Паризького інституту політичних досліджень Б. Баді пропонує не одне визначення, а три кожне з яких є доповненням іншого [11, с. 139-140]: 1. гомогенізація світу (життя по єдиних принципах, прихильність єдиним цінностям, звичаям і нормам поведінки, прагнення до універсалізації та уніфікації); 2. зростаюча взаємозалежність (поява нових акторів загальнопланетарної сцени – глобальних фірм і корпорацій, релігійних угруповань, транснаціональних управлінських і банківських структур, які взаємодіють на рівних засадах не тільки між собою, але й з державами, що ще недавно монополізували всю сферу міжнародних відносин); 3. особливо виділяється глобалізація як історичний процес, що розвивається протягом багатьох століть.

Таким чином, як зрозуміло з наведених вище визначень глобалізація має безліч проявів серед яких: лібералізація фінансових ринків, торгівлі, руху капіталу та робочої сили; активне переміщення інформаційних потоків; створення транснаціональних корпорацій та міждержавних структур тощо. Дослідження процесів глобалізації в економіці не однократно показали, що на сучасному етапі розвитку економічних відносин їй підкорені майже всі економіки світу, однак позитивний ефект від даного процесу здатні отримувати лише економічно розвинені країни. Про це свідчать наступні статистичні дані: 80% усіх ресурсів контролює так званий «золотий мільярд», що охоплює лише п'яту частину населення планети (у тому числі, США і країни Західної Європи – 70% світових ресурсів). Процвітаючі 20% країн розпоряджаються 84,7% світового ВВП, на їхніх громадян припадає 84,2% світової торгівлі і 85,5% заощаджень на внутрішніх рахунках [5]. З 1960 року розрив між найбагатшими і найбіднішими країнами більш ніж подвоївся, що статистично підтверджує неспроможність будь-яких обіцянок справедливості у наданні допомоги країнам, що розвиваються [5]. Таким чином, слаборозвинені країни, що приєднуються до глобалізаційних процесів ризикують втратити фактичну владу, яка поступово починає переходити до країн-власників значних капіталів, міжнародних організацій та транснаціональних корпорацій, що по суті може загнати країни, що мають нестабільну економіку у ще більшу депресію і зробити їх повністю залежними від країн-лідерів. Однак, до процесу глобалізації в тій чи іншій мірі приєднуються всі країни з відкритою ринковою економікою. Так, на сьогоднішній день існує дві методики оцінки рівня глобалізації економіки: Індекс Глобалізації KOF (KOF Index of Globalization) [13], розроблений Швейцарським економічним інститутом та Швейцарським федеральним технологічним інститутом та Індекс рівня глобалізації (Global Cities Index) розроблений консалтинговою компанією A.T. Kearney.

У 2012 році при розрахунку Індексу Глобалізації KOF оцінювалося 187 країн за 23 показниками, що характеризують економічну, соціальну та політичну глобалізація. Коефіцієнт вагомості кожної з трьох груп становить відповідно: 36, 37 та 26%. Економічна глобалізація вимірює фактичні економічні потоки у відсотках до ВВП (торгівля, прямі іноземні інвестиції, виплати доходів іноземним громадянам) та вивчає дані про обмеження на міжнародну торгівлю та капітал. Соціальна глобалізація визначається за показниками розділеними на три групи: 1) особисті контакти (обсяг телефонного трафіку, грошові перекази (відсоток від ВВП), іноземний туризм, іноземні мешканці (відсоток від загальної чисельності населення), кількість листів за кордон (на душу населення)); 2) інформаційні потоки (інтернет-користувачі (на 1000 осіб), телебачення (на 1000 осіб), торгівля газетами (відсоток від ВВП); 3) культурна близькість (кількість ресторанів McDonald's (на душу населення), кількість магазинів IKEA (на душу населення), торгівля книгами (у відсотках від ВВП). Рівень політичної глобалізації визначається на основі членства країни в міжнародних організаціях, участю в місіях Ради Безпеки ООН і в міжнародних угодах, кількістю посольств в країні. За результатами даного дослідження Україна посіла 44 місце, зокрема по економічній глобалізації – 61 місце; соціальної глобалізації – 69 місце; політичній глобалізації – 43 місце [13].

Індекс рівня глобалізації дозволяє ранжувати міста в залежності від рівня глобалізації за наступними ознаками: рівень ділової активності (30%), людський капітал (30%), інформаційний обмін (15%), культурний рівень (15%) і політична вага (10%). Міста характеризують за 24 економічними, соціальними і політичними критеріями: кількість штаб-квартир компаній, що входять до числа 500 найбільших компаній світу; розміри фондового ринку; кількість університетів світового значення; частка населення з вищою освітою; кількість прийнятих іноземних туристів; кількість міжнародних спортивних змагань тощо. Проте з пострадянських міст до списку потрапила лише Москва [14].

Дані дослідження говорять про те, що процес глобалізації є неминучим, тому необхідною задачею кожної країни є створення такого інституційного середовища яке б давало змогу скориста-

тися перевагами глобалізації. Якість інституційного середовища має критичне значення для економічного розвитку. Рівень розвитку інституційного середовища визначається ефективністю захисту прав власності, якістю судової системи і її незалежністю, досконалістю податкової системи, роботою бюрократичного апарату та глибиною фінансових ринків. На сьогоднішній день інституційне середовище в Україні є недосконалим, що виявляється в нерозвиненості ринкових регуляторів (несформований механізм конкуренції, слабка мотивація суб'єктів господарювання до впровадження нових технологій); неврегульованості системо утворюючих сфер (політичної влади, податкової системи, системи власності); суперечливості норм податкового законодавства та відсутності дієвого механізму контролю його дотримання; невідповідності діючих інститутів сучасним умовам розвитку економіки і суспільства. Як показують дослідження інституційного середовища 134 країн світу проведені Світовим Економічним Форумом, існує прямий зв'язок між ефективністю функціонуючих в країні інститутів та рівнем соціально-економічного розвитку країни. Нажаль в даних дослідженнях Україна займає останні позиції, що ще раз підтверджує необхідність розбудови інституційного середовища. Також, ступінь розвитку інституційного середовища можна оцінити за індексом економічної свободи, згідно якого Україна у 2013 році посіла 161 місце серед 177 країн, що свідчить про досить низький рівень розвитку інститутів. В даній статті, автором приділяється увага лише податковій складовій інституційного середовища, оскільки рамки даного дослідження не дозволяють в повній мірі розглянути весь спектр питань, що стосуються розвитку інститутів. Отже, як вже було згадано раніше, для отримання позитивного ефекту від участі в процесі глобалізації, одним з елементів інституційного середовища який необхідно вдосконалити є податкова система. Така ситуація зумовлена тим, що процес глобалізації не виправляє вади економічної системи (в нашому дослідженні саме податкової сфери), а навпаки поглиблює їх і вразі існування прогалів в сфері регулювання економіки, здатна значно погіршити ситуацію в країні.

В. Танзі називає чинники впливу глобалізації на систему державних фінансів й податків «фіскальними термітами», які зсередини «роз'їдають» цілісність податкової системи країни [6, с. 5–15]:

1. Електронна комерція та електронні трансакції. Зменшує базу оподаткування, оскільки торгівля відбувається віртуальними товарами з використанням інтернет технологій (музика, фільми, книги, журнали тощо), походження яких встановити неможливо. Швидкий розвиток електронної торгівлі зумовлений значним скороченням часу передачі товару від продавця до покупців, зменшенням витрат на оформлення документації на товари та їх подальше обслуговування, що дозволяє в значній мірі знизити їх собівартість і звичайно можливістю уникнути оподаткування.

2. Електронні гроші. За такої системи обігу грошей під прямою загрозою опиняються як податки з продажу, оскільки торговельно-посередницькі трансакції не підпадають під систему документального обліку, так і прямі податки.

3. Трансферне ціноутворення в межах однієї транснаціональної корпорації. З 2013 року вступила в дію стаття Податкового кодексу про ринкові ціни, що стало першим кроком у вирішенні питання контролю трансферних цін, однак варто зазначити, що в даній статті відсутній механізм і порядок застосування ринкових цін, що провокуватиме суперечності між платниками та податковими органами. Двадцятивідсоткове відхилення від ринкових цін створює можливості для додаткових маніпуляцій при ціноутворенні. Поряд з цим, податкові органи мають звертатися в суд для проведення додаткових податкових нарахувань за порушення правил звичайних цін.

4. Офшорні зони. Один з найбільш відомих механізмів ухиляння від сплати податків саме з використанням офшорних зон, а саме відкриття рахунків в таких зонах та переливання в них капіталів.

5. Деривативи та хеджові фонди. Застосування похідних фінансових інструментів призводить до ще більшої асиметрії інформації, ніж у електронній комерції. Проблема ідентифікації бенефіціарія подібних угод, трансакцій, доходів, а також визначення його місця резиденції та місця походження доходу є дуже значною. Податкові органи внаслідок цих та інших причин не здатні визначити об'єкт оподаткування доти, доки сам платник податку не задекларує його. Сьогодні обсяги грошових потоків, які проходять через хеджові фонди, зареєстровані на офшорних територіях, сягають трильйонів доларів США і прогнозовано зростатимуть у майбутньому [7].

6. Нездатність оподатковувати фінансовий капітал. На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій існує можливість швидкого переміщення інформації та грошей між країнами, тому платники податків можуть обирати для свого резиденства низько податкові юрисдикції.

7. Зростаюча іноземна активність резидентів. В силу обмеженості обміну інформацією між податковими органами різних країн, особи, що здійснюють свою діяльність за кордоном можуть ухилятися від сплати податків на доходи отримані в інших країнах. І хоча Україна має договори з 60-ма країнами світу про уникнення подвійного оподаткування – низький рівень розвитку податкової системи

в нашій країні у будь-якому випадку провокує приховування доходів і недоотримання коштів бюджетом. Економічні труднощі, які виникли в Україні у зв'язку з переходом до ринкових відносин істотно вплинули на інтенсивність і територіальні напрями міграцій. З 1992 року міграційний приріст почав швидко зменшуватися – з 287,8 тис. до 54,5 тис. у 1993 році. У 1994 році вже спостерігалось міграційне скорочення, яке склало 142,9 тис. За 1994 – 2001 роки кількість емігрантів з України перевищила кількість іммігрантів на 1155,8 тис. осіб, щорічне міграційне скорочення становило 144 тис. осіб. Найбільше людей з України емігрувало в Російську Федерацію, США, Німеччину, Канаду, Ізраїль. Останніми роками в імміграційних потоках України переважає обмін населенням з країнами колишнього СРСР. За повідомленням Державного комітету статистики лише у 2011 році в Україну на постійне місце проживання приїхало 20 тисяч мешканців Росії [8]. Серед нелегальних іммігрантів зростає частка уродженців з країн СНД – Молдови і Грузії, а також російських громадян із Чечні. З 2002 року міграційне скорочення швидко зменшувалось і за 2002 – 2004 рр. склало 65,6 тис., або 22 тис. на рік. З 2005 року спостерігається міграційний приріст який за 2005 – 2011 склав 98,8 тис. осіб, в середньому 14,1 тис. на рік. Масштаби трудової міграції з України оцінюються у 1,4 – 2,7 млн. осіб, з них більше половини – нелегали. Основні країни трудової міграції – Росія (48%), Чехія (12%), Італія (13%), Польща (8%), Угорщина, Іспанія, Португалія (3%). Станом на початок 2012 року громадяни України склали найбільшу групу легальних мігрантів у країнах ЄС [8].

8. Іноземні покупки. На сьогоднішній день достатньо розвиненим є туризм та так звані «шопінг-тури», які дають можливість купувати товари за кордоном за значно нижчими цінами та без перешкод перевозити їх через кордон. Така ситуація зумовлює проблему суттєвого зниження бази оподаткування непрямими податками в Україні.

Крім даних восьми чинників виділяють також податкову конкуренцію [7]. Податкова конкуренція передбачає пропозицію платникам податків більш сприятливих і гнучких умов оподаткування з метою залучення іноземного капіталу в країну. Тобто іншими словами податкова конкуренція – це боротьба між країнами за платника податку. В умовах існування податкової конкуренції Україна суттєво програє, оскільки в країні існує значний податковий тиск на платників податків, зокрема на суб'єктів малого бізнесу, податкове законодавство не досконале, а система адміністрування податків є досить складною. Про це свідчать дані міжнародних рейтингів в яких країна за податковою складовою знаходиться на останніх позиціях.

За даними рейтингу податкових систем Paying Taxes, підготовленим Світовим банком спільно з Price Waterhouse Coopers, середньостатистичне українське підприємство протягом 2010 року сплатило 147 податків та платежів, а протягом 2011 – 2012 років – 135, що є найгіршим показником у світі. Проте, слід відзначити, що з прийняттям Податкового Кодексу спостерігається позитивна тенденція по кількості податків [7]. Вагомими показниками являються час для сплати податкових платежів та сукупна податкова ставка (Таблиця 1).

Таблиця 1

Динаміка показників, що характеризують рівень розвитку податкової системи України [7]

Рік	Час для сплати податкових платежів	Сукупна податкова ставка (у відсотках до комерційного прибутку)	Місце України серед інших країн світу за рівнем сукупної податкової ставки
2009	848	58,4	147 місце серед 181 країни
2010	736	57,2	149 місце серед 183 країн
2011	657	55,5	149 місце серед 183 країн
2012	657	57,1	152 місце серед 183 країн

* Для порівняння: середня сукупна податкова ставка у світі складає 44,8 % від комерційних прибутків, середня кількість податкових платежів за рік – 28,5, а середня кількість часу для здійснення цих платежів – 277 годин на рік.

Податкова свобода визначається виходячи з рівня податкового навантаження встановленого в країні, який розраховується як відношення суми податкових надходжень до ВВП:

$$Кп.н. = \text{Податкові надходження} \div \text{ВВП} \times 100\%$$

Проаналізуємо динаміку цього показника за останні роки (табл. 2).

Оцінка рівня оподаткування за 2009–2011 роки [8, 12, 15]

Роки	ВВП (млн. грн)	Податкові надходження (млн. грн.)	Коефіцієнт податкового навантаження
2009	913345	148915,6	0,163
2010	1094607	261605,0	0,152
2011	1316600	207522,10	0,157
2012	1408,9	274,7	19,5

Для порівняння на першому місці в світі з податкової свободи знаходяться Бахрейн, Кувейт та об'єднані Арабські Емірати. В Бахреїні відсутнє оподаткування особистих доходів і більшість компаній не оподатковуються корпоративним податком, разом з тим розмір корпоративного податку на прибуток нафтових компаній становить 46%. Загалом податкові надходження становлять 4 % від ВВП країни. У Кувейті також не оподатковуються індивідуальні доходи, а корпоративний податок, який становить 15% сплачують в основному іноземні та спільні підприємства. У податковій системі Кувейту відсутні як ПДВ так і податок з обороту. В ОАЕ податок на прибуток корпорацій має диференційовані ставки залежно від виду діяльності та справляється лише в деяких еміратах. В податковій системі відсутній податок з обороту і загальний показник податкового навантаження в країні не перевищує 3 % ВВП.

Європейська Бізнес Асоціація (ЄБА) визначила податковий індекс України на рівні 1,9 балів за 5-ти бальною шкалою. Визначення податкового індексу здійснювалося на підставі опитування 117 компаній, що входять до складу ЄБА. Податковий індекс розраховується по таких компонентах, як: якість податкового законодавства, яке займає в структурі індексу 15%; адміністрування податків - 40%; фіскальний тиск - 30%; якість податкового обслуговування -15%. Дослідження податкового індексу України показало, що найнижчий індекс спостерігається за показником «адміністрування податків» - 1,62. Рівень податкового законодавства оцінюється в 1,76, рівень фіскального тиску - в 2,11. Найвищий показник - якість податкового обслуговування - 2,36.

Таким чином, дані дослідження доводять той факт, що податкова система України не є конкурентоспроможною. Усвідомлення важливості цих обставин змушує вносити відповідні корективи до податкової політики та до системи оподаткування України. Це фактично означає створення таких умов функціонування суб'єктів господарювання, що сприяли б вирішенню цих завдань. Першим пріоритетом в галузі оподаткування має стати створення сприятливого фіскального простору для активізації підприємницької діяльності. Можливим варіантом його вдосконалення може стати не просто зниження ставки податку на прибуток, а диференційований підхід до її використання. Так, за умови вилучення прибутку акціонери мають сплатити податок за повною ставкою, або, навіть, за підвищеною. У разі ж подальшого його інвестування у виробництво, до такого прибутку мають застосовуватися знижені ставки податку, або взагалі він може звільнитися від оподаткування податком на прибуток.

Крім цього, наповнення бюджету за рахунок податків та одночасне припинення зростання податкового тиску на суб'єктів підприємницької діяльності технологічних галузей та фізичних осіб можливе за рахунок збільшення навантаження на тих платників податків, котрі провадять господарську діяльність з експлуатацією природних ресурсів (зокрема підприємства, що забруднюють довкілля), оскільки в даному сегменті фіскальна функція реалізована не в повній мірі.

Важливим кроком в боротьбі з несплатою і приховуванням доходів фізичних осіб є подальше поглиблення диференціації ставки податку на доходи фізичних осіб. При цьому мають бути впроваджені економічно обґрунтовані ставки нижчі 15% для верств населення з незначним доходом, для мешканців регіонів та населених пунктів, чиї доходи суттєво відрізняються від доходів жителів великих міст, а також до доходів працівників установ, що мають соціальну спрямованість і не здійснюють комерційну діяльність (школи, дитячі садки, поліклініки). Поряд з цим для доходів, що становлять більше десяти прожиткових мінімумів можна також ввести прогресивну шкалу оподаткування, котра буде становити від 17% і до економічно обґрунтованого максимуму та буде збільшуватися пропорційно до зростання доходу.

Ще однією мірою покращення фіскального середовища є розширення групи підакцизних товарів, зокрема віднесення до них товарів шкідливих для здоров'я. Також можливе підвищення ставки ПДВ для предметів розкоші, до яких відносяться автомобілі з великим об'ємом двигуна, літаки,

дорогоцінності, яхти, нерухомість, хутра. При цьому має бути встановлений економічно обґрунтований вартісний критерій для таких об'єктів, тобто має бути чітко визначено вартість яка має бути перевищена для того, щоб той чи інший товар був віднесений до предметів розкоші. Поряд з цим, при впровадженні такого фіскального заходу, необхідно посилити контроль за товарами, що ввозяться на територію України, оскільки може загостритися питання так званих, згаданих вище, іноземних покупок. Крім цього треба вдосконалювати митне законодавство з метою уникнення шахрайства з ввезенням на територію України предметів розкоші.

Висновки. Проведене автором дослідження показало, що Україна є учасницею глобалізаційних процесів, однак рівень її глобалізації є не значним. Поряд з цим, як свідчать статистичні дані, існує тенденція до поступового поглиблення глобалізації в країнах з відкритою економікою, якою є на сьогоднішній день Україна. Поряд з цим було виявлено, що переваги від процесу глобалізації можуть отримати лише провідні країни з високим рівнем розвитку в той час як малорозвинені країни навпаки ризикують понести значні втрати від участі у процесі глобалізації. Однією з основних перешкод на шляху отримання переваг від глобалізаційних процесів є слабо розвинене інституційне середовище. В даному дослідженні особлива увага була приділена рівню розвитку одного з елементів інституційного середовища – податковій системі. В статті було систематизовано фактори впливу процесу глобалізації на систему оподаткування та проведено аналіз її конкурентоспроможності. Дані дослідження доводять той факт, що податкова система України не є конкурентоспроможною. Усвідомлення важливості цих обставин змушує вносити відповідні корективи до податкової політики та до системи оподаткування України. Науковою новизною дослідження є аналіз системи оподаткування України як складової інституційного середовища в розрізі впливу на неї процесу глобалізації. В результаті наукового дослідження було сформовано наступні рекомендації: зниження ставки податку на прибуток та його диференційоване використання в залежності від того на які цілі він буде спрямований; збільшення навантаження на тих платників податків, котрі провадять господарську діяльність з експлуатацією природних ресурсів (зокрема підприємства, що забруднюють довкілля); подальше поглиблення диференціації ставки податку на доходи фізичних осіб; розширення групи піддакцизних товарів, зокрема віднесення до них товарів шкідливих для здоров'я; підвищення ставки ПДВ для предметів розкоші. Отримані результати можуть бути використані для подальших досліджень в сфері оподаткування та інституційного середовища, зокрема для розробки дієвого механізму впровадження запропонованих заходів.

Література:

1. Податкова політика України: на свч. пос. / [П.В. Мельник, З.С. Варналій, Л.Л. Тарангул та ін.]; за ред. П.В. Мельника. – К.: Знання України, 2011. – 505 с.
2. Білорус О.Г. Економічна система глобалізму : монографія / О.Г. Білорус. – К. : КНЕУ, 2003. – 360с.
3. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень : монографія / Т.В. Кальченко. – К. : КНЕУ, 2006. – 248 с.
4. Одягайло Б.М. Економіка: транзитивність від найпростішої до глобальної : монографія / Б.М. Одягайло. – Дн-ск: Пороги, 2003. – 313 с.
5. Кулішов В.В. Сучасні проблеми глобальної економіки. / В.В. Кулішов// Інноваційна економіка, №3, 2013 р. – С. 8 – 11.
6. Tanzi V. Globalization, Technological Developments and Work of Fiscal Termites / V. Tanzi // IMF Working Papers. – 2000. – November. – WP/00/181. – 23 p.
7. Шваблій К.І. Вплив глобалізації на систему оподаткування та податкову політику України / К.І. Шваблій // Стратегічні пріоритети, №1 (10), 2009 р. – С. 137 – 144.
8. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
9. Рейтинг податкових систем світу. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/reports/thematic-reports/paying-taxes/>
10. Интриллигейтор М. Глобализация мировой экономики: выгоды и издержки / М. Интриллигейтор // Мир перемен. – 2004. – № 1. – С. 44-52.
11. Badie B. La fin des territoires. Essai sur le d sordre international et sur l'utilit sociale du respect / B. Badie. – Paris : Fayard, 1995. – 280 p.
12. Хайтова Т.А. Економічні наслідки впровадження податкового кодексу /Т.А. Хайтова// Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. №2, 2012 рік. – С. 4 – 9
13. KOF Index of Globalization [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.globalization-index.org/>.
14. The 2012 Global Cities Index and Emerging Cities Outlook Foreign policy. A. T. Kearney and The Chicago Council on Global Affairs [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.atkearney.com/documents/10192/dfedfc4c-8a62-4162-90e5-2a3f14f0da3a>.
15. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2012 рік. / [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.] ; ІБСЕД , Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. – К., 2013. – 73 с.